

POSTANOWIENIE

Dnia 26 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa E. P.

przeciwko Z. Z. i E. M.

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 sierpnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 18 czerwca 2019 r., sygn. akt [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od E. P. na rzecz Z. Z. kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda E. P. od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 18 czerwca 2019 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Wnosząc o przyjęcie skargi powód wskazał na przesłankę z art. 398¹ § 1 pkt 1 k.p.c., formułując zagadnienia prawne sprowadzające się do następujących pytań: (1) „czy przejęcie w umowie darowizny udziału w nieruchomości przez obdarowanego wobec darczyńcy osobistej odpowiedzialności za spłatę zadłużenia obciążającego darczyńcę i darowany udział (do wysokości hipoteki na udziale), w której to umowie obdarowany zwalnia jednocześnie z osobistej odpowiedzialności za jego spłatę darującego, w zakresie obciążających go zobowiązań względem wierzyciela hipotecznego, stanowi >>przysporzenie po stronie darczyńcy<< w rozumieniu Kodeksu cywilnego, przy założeniu, iż w rzeczywistości do takiej spłaty doszło i co najmniej zmniejszyła ona zadłużenie

darczyńcy względem wierzyciela hipotecznego”; (2) „czy przejęcie w umowie darowizny udziału w nieruchomości przez obdarowanego wobec darczyńcy osobistej odpowiedzialności za spłatę zadłużenia obciążającego darczyńcę i darowany udział (do wysokości hipoteki na udziale), zwalniające jednocześnie z osobistej odpowiedzialności za jego spłatę darującego, w zakresie obciążających go zobowiązań względem wierzyciela hipotecznego, niweczy nieodpłatny charakter takiej umowy (umowy darowizny udziału w nieruchomości), przy założeniu, iż w rzeczywistości do takiej spłaty doszło i co najmniej zmniejszyła ona zadłużenie darczyńcy względem wierzyciela hipotecznego”.

Wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odniósł skutku.

Odnosząc się do powołanej przez skarżącego przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. należy wskazać, że Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli skarżący wykaże, że wskazane przez niego zagadnienie prawne posiada właściwość „istotności”, która polega na tym, że zagadnienie to stanowi kwestię dotychczas niewyjaśnioną i nierozwiązaną w orzecznictwie sądowym, a więc cechującą się nowością, a którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W efekcie, powołanie się na tę przesłankę przedsądu wymaga - obok sformułowania tego zagadnienia - także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawa i wskazania dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (zob. postanowienia SN: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/2018 r.; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 13/2018; z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17). W rezultacie, nie spełnia wymagania stawianego przesłance istotnego zagadnienia prawnego sformułowanie takiego zagadnienia w sposób ograniczający się do samego postawienia pytania (kwestii), bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (zob. postanowienia SN: z dnia 24 września 2014 r., III SK 91/13; z dnia 13 lipca 2012 r., III UK 7/12).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że kwestie zaprezentowane przez skarżącego jako istotne zagadnienia prawne, a sprowadzające się do pytań, o których mowa wyżej, nie spełniają

kryteriów stawianych profesjonalnie sformułowanemu wnioskowi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z jego uzasadnieniem. Skarżący poprzestał jedynie na zaprezentowaniu zagadnień prawnych w formie pytań wraz ze wzmianką, że „powyższe zagadnienia opierają się również na notoryjności faktu, iż w umowach zawieranych z jakimkolwiek bankiem dłużnicy odpowiadają za dług w pierwszej kolejności osobiście na mocy umowy (kontraktowo), niezależnie od odpowiedzialności rzeczowej w postaci ustanowionej hipoteki do określonej wysokości, która w istocie swej stanowi >>>dodatkowe<<, rzeczowe zabezpieczenie należytego wykonania zobowiązania osobistego wobec banku”. W konsekwencji, uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zaprezentowanemu przez powoda brakuje jurydycznego wyводу – na okoliczność dowiedzenia zasadności przyjęcia tego wniosku. Fakt ten czyni, w efekcie, bezskutecznym jego wniosek o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Przewidziana natomiast w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06; z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący upatruje w naruszeniu przepisów postępowania, tj. art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., ponieważ Sąd II instancji -

zdaniem skarżącego - nie rozpoznał sprawy w granicach apelacji i nie odniósł się do wszystkich zarzutów w niej wskazanych.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że sąd II instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami, dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Według uchwały 7 sędziów SN z dnia 23 marca 1999 r. (III CZP 59/98, OSN 1999, nr 7-8, poz. 124) sąd II instancji może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku przez sąd I instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania. Także z późniejszego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że w razie zgłoszenia stosownych zarzutów obowiązkiem sądu II instancji jest przeanalizowanie materiału dowodowego zebranego w sprawie, dokonanie jego ponownej oceny i ustalenie stanu faktycznego, a ewentualnie także uzupełnienie tego materiału dowodowego. Powyższe nie oznacza jednak, że sąd II instancji w uzasadnieniu wyroku miałby raz jeszcze powtarzać argumentację sądu I instancji użytą w związku z oceną dowodów i czynieniem ustaleń, jeżeli w całości tę argumentację akceptuje. W takim przypadku wystarczy, że da temu wyraz przez wskazanie, że ustalenia sądu I instancji i ocenę dowodów uznaje za własną. Nie ma przeszkód ku temu, żeby sąd II instancji zaakceptował niektóre ustalenia faktyczne sądu I instancji, a inne zmienił, ujawniając zakres zmian i przesłanki, które do tego doprowadziły.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ustalony jest pogląd, że nie jest bezwzględnym warunkiem prawidłowego rozpoznania sprawy przez sąd II instancji odniesienie się do każdego z zarzutów podniesionych w apelacji. Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika bowiem konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd II instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (zob. np. wyroki SN: z dnia 30 września 2016 r., I CSK 623/15; z dnia

6 października 2016 r., III UK 270/15; z dnia 20 lutego 2018 r., V CSK 352/17; z dnia 14 marca 2018 r., II PK 120/17; z dnia 22 sierpnia 2018 r., III UK 119/17).

Skonfrontowanie uzasadnienia zaskarżonego wyroku z uzasadnieniem skargi kasacyjnej nie wskazuje też na jej oczywistą zasadność, która mogłaby zachodzić tylko w razie ewidentnej i widocznej już na pierwszy rzut oka wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Taką wadliwością zaskarżone orzeczenie nie jest dotknięte. Zarzuty skargi kasacyjnej koncentrują się wokół ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie, które nie mogą być bezpośrednio przedmiotem zarzutów skargi kasacyjnej i którymi Sąd Najwyższy przy rozpoznaniu skargi pozostaje związany. Natomiast uzasadnienie skarżonego orzeczenia powinno poddawać się kontroli instancyjnej, zawierając wszystkie niezbędne elementy, także jeżeli chodzi o transkrypcję wygłoszonego wyroku. W niniejszej sprawie nie można mówić, aby z takiej transkrypcji nie wynikały przyczyny, dla których zostało wydane orzeczenie o określonej treści. O ile należy postulować, aby transkrypcja wygłoszonego wyroku odpowiadała pisemnemu uzasadnieniu także co do formy, to istota sprowadza się do możliwości kontroli instancyjnej.

Konkludując, w przedmiotowej sprawie, powołane przez skarżącego w skardze kasacyjnej przesłanki nie zostały wykazane, a Sąd Najwyższy nie dopatrył się również okoliczności, które determinowałyby nieważność postępowania, którą to przesłankę Sąd ten bierze pod uwagę z urzędu. Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

jw